



Jaarverslag 2009 - Activiteiten PREZIES

Algemeen

In 2009 hebben 85 ziekenhuizen zich ingeschreven om deel te nemen aan het PREZIES-netwerk (zie tabel 1). De participatie was daarmee hoger dan in voorgaande jaren. Er namen niet alleen meer ziekenhuizen deel, de ziekenhuizen die participeerden namen ook deel aan meer modules; 56 ziekenhuizen hebben ingeschreven met twee of meer surveillancemodules (zie tabel 2). Het totaal aantal surveillancemodules waaraan werd deelgenomen nam daardoor toe van 131 in 2008 tot 164 in 2009.

Tabel 1. Overzicht inschrijvingen PREZIES-modules 2004-2009

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Totaal aantal ziekenhuizen	38	64	59	80	77	85
Module						
Incidentieonderzoek						
- Postoperatieve wondinfecties	34	59	57	71	68	79
- Wondinfecties na hartchirurgie	-	4	3	1	2	6
- Lijnsepsis	4	7	4	8	13	29
- Beadem. genel. pneumonieën	-	3	2	5	6	5
Prevalentieonderzoek/ziekenhuizen				32	42	45
Prevalentieonderzoek/verpleeghuizen						2

Van het totaal aantal ziekenhuizen in Nederland (n=93) heeft in 2009 ruim 90% aan het netwerk deelgenomen. De sterke stijging in de laatste jaren heeft drie oorzaken. In 2007 is het prevalentieonderzoek van start gegaan, inmiddels neemt een aanzienlijke groep ziekenhuizen hieraan jaarlijks deel. Daarnaast is het Veiligheidsprogramma eind 2008 gestart, de surveillance van de thema's postoperatieve wondinfecties en lijnsepsis vindt in de gelijknamige PREZIES-modules plaats. Ten slotte is de surveillance van ziekenhuisinfecties sinds 2003 als indicator opgenomen in de Basisset Prestatie-indicatoren van de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ). In de toelichting op de indicator stelt de Inspectie dat actieve surveillance (opsporen, analyseren, interveniëren en evalueren) onderdeel dient te zijn van het infectiepreventiebeleid en beveelt zij ziekenhuizen aan tenminste éénmaal per jaar een periode te participeren in één van de incidentiemodules van het PREZIES-netwerk.

Tabel 2. Overzicht aantal modules per ziekenhuis

Aantal modules	Aantal ziekenhuizen		
	2007	2008	2009
Eén module	49	33	29
Twee modules	26	37	38
Drie modules	4	4	13
Vier modules	1	3	5
Vijf modules	0	0	0
Geen deelname aan het PREZIES-netwerk	15	18	8

Informatiebijeenkomsten en workshops

In 2009 hebben zes bijeenkomsten plaatsgevonden. De bijeenkomsten hebben tot doel informatie over de PREZIES-surveillance te geven en vormen een platform voor de uitwisseling van ervaringen met de uitvoering van de surveillance in de praktijk. Ook komt het gebruik van de surveillancedata ter preventie van zorggerelateerde infecties aan bod.

Tabel 3. Overzicht informatiebijeenkomsten in 2009

Informatiebijeenkomst OSIRIS	10 februari 2009
Workshop module Wondinfecties na hartchirurgie	7 april 2009
Workshop module Lijnsepsis	26 mei 2009
Evaluatiebijeenkomst Prevalentieonderzoek ziekenhuizen	23 juni 2009
Startersbijeenkomst	15 september 2009
Workshop module Postoperatieve wondinfecties	13 oktober 2009

Validatiebezoeken

In 2009 hebben in totaal 40 validatiebezoeken plaatsgehad (zie tabel 4). De ziekenhuizen zijn bezocht door een validatieteam, bestaande uit een PREZIES-teamlid en een adviseur infectiepreventie uit een al eerder gevalideerd ziekenhuis of door twee PREZIES-teamleden. In drie ziekenhuizen is de uitvoering van de surveillance Postoperatieve wondinfecties onvoldoende beoordeeld. Deze ziekenhuizen kunnen pas weer data insturen, nadat een nieuwe validatie heeft aangetoond dat de gegevensverzameling conform het protocol verloopt.

Tabel 4. Overzicht validatie in 2009

Module	Aantal validaties
Postoperatieve wondinfecties	26
Postoperatieve wondinfecties na hartchirurgie	1
Lijnsepsis	3
Beademing-gerelateerde pneumonieën	1
Prevalentieonderzoek/ziekenhuizen	7
Prevalentieonderzoek/verpleeghuizen	2
Totaal aantal validaties	40

PREZIES-team

Na haar promotie in oktober 2008 heeft Judith Manniën (epidemioloog) het PREZIES-team in 2009 verlaten. Tijdelijk heeft Nynke Brunner (epidemioloog) haar vervangen. Met de aanstelling van Mayke Koek (arts-epidemioloog) is de vacature door het vertrek van Judith weer ingevuld.

Adviescommissie

In augustus is Annelies Gossink-Franssen (adviseur infectiepreventie) na een lange ziekteperiode toch nog onverwacht overleden. Zij zat namens de VHIG in de Adviescommissie. Philo Das (adviseur infectiepreventie) zal de VHIG in de toekomst vertegenwoordigen. In het kader van het prevalentieonderzoek/verpleeghuizen is de Beroepsvereniging van Verpleeghuisartsen en Sociaal Geriaters (Verenso) gevraagd een lid af te vaardigen. Drs. Ine Cox (specialist ouderengeneeskunde) zal Verenso vertegenwoordigen. Prof. dr. Jan Kluytmans (arts-microbioloog) heeft aangegeven niet langer als afgevaardigde namens de Werkgroep Infectie Preventie (WIP) te kunnen optreden. Hij is inmiddels geen lid meer van de Adviesraad richtlijnen, maar bestuursvoorzitter geworden van de Stichting WIP. Zijn vervanger is dr. Ron Hendrix (arts-microbioloog). Prof. Kluytmans blijft overigens gewoon lid van de Adviescommissie, omdat hij ook

de Vereniging voor Infectieziekten (VIZ) en de Nederlandse Vereniging voor Medische Microbiologie (NVMM) vertegenwoordigt.

Privacywerkgroep

De Privacywerkgroep heeft in 2009 éénmaal vergaderd. De NVZ is, via de directie van het Kwaliteitsinstituut CBO, opnieuw benaderd met het verzoek de vacature in te vullen. De NVZ heeft echter laten weten dat zij prioriteiten moeten stellen en een structurele vertegenwoordiging op dit moment uitsluit.

Themadag

Op 17 maart 2009 heeft het PREZIES-team een zogenoemde themadag gehouden. Tijdens deze dag hebben de teamleden ondermeer gesproken over de afstemming en het aanbod van de huidige activiteiten aan de hand van de evaluatie van PREZIES door Harold Noel (EPIET fellow) in 2008. Verder zijn de communicatie binnen en werkwijzen van het PREZIES-team besproken.

Evaluatiecommissie subsidies Clb

In 2008 heeft minister Klink (VWS) een commissie opdracht gegeven om de uitvoering van de subsidieverlening op het gebied van infectieziekten door het Centrum Infectieziektebestrijding (Clb, RIVM) en de verdeling van de middelen te evalueren. Op 2 december 2008 hebben Birgit van Benthem (projectleider PREZIES/RIVM) en Jan Wille (projectleider PREZIES/CBO) met de commissie gesproken en een toelichting gegeven op de vragen die eerder schriftelijk beantwoord waren. Het advies is op 6 mei 2009 verschenen. De commissie adviseert het Clb daarin op hoofdlijnen. Voor de komende periode zijn de volgende twee aanbevelingen mogelijk van belang voor het PREZIES-netwerk. De commissie adviseert het Clb:

- een meerjarenvisie infectieziektebestrijding op te stellen, de meerjarenvisie zou het kader moeten zijn voor de subsidieverstrekking in de komende jaren.
- de mogelijkheden te onderzoeken om voor de activiteiten op het gebied van zorginfecties en antimicrobiële resistentie co-financiering door de sector zelf te realiseren, zodat de activiteiten ook structureel worden ingebed in de sector. In deze overweging moeten echter de dreiging voor de volksgezondheid en de internationale (met name Europese) ontwikkeling nadrukkelijk betrokken worden.

Strategisch beleidsplan 2011-2015

N.a.v. het advies van de evaluatiecommissie subsidies Clb hebben VWS en het Clb PREZIES gevraagd een strategisch beleidsplan op te stellen voor de periode 2011-2015. Begin 2010 worden de stake holders tijdens een Invitational conference gevraagd te reageren op de voorgenomen plannen, waarna het beleidsplan zal worden vastgesteld.

Hét hoofddoel van het PREZIES-netwerk is en blijft het leveren van een bijdrage aan het terugdringen van zorggerelateerde infecties m.b.v. surveillance. De zorgsector verandert in hoog tempo, de ontwikkelingen op de terreinen van ketenzorg en de frequente uitwisseling van patiënten tussen zorginstellingen zijn van belang: “ziekenhuizen zijn al lang geen eilanden meer”. De ambitie van PREZIES is om in deze veranderende omgeving het netwerk te zijn in Nederland voor de surveillance van zorggerelateerde infecties en de daarmee samenhangende risicofactoren. Uitgangspunten daarbij zijn dat PREZIES zoveel mogelijk wil aansluiten bij de ontwikkelingen op Europees niveau (ECDC), gezamenlijke initiatieven nastreeft met alle relevante partijen in Nederland om de preventie van zorggerelateerde infectie te verbeteren en dat de vertrouwelijkheid van de surveillancegegevens gewaarborgd blijft.

De subdoelen zijn:

1. Het optimaliseren van het huidige aanbod van surveillancemodules.
2. Het leveren van uitkomstmaten t.b.v. de publieke gezondheid.
3. Het leveren van de ontbrekende uitkomstmaten t.b.v. het EU-besluit Council recommendation on patient safety, including the prevention and control of healthcare associated infections (dd. 9 juni 2009). D.w.z. ondermeer het leveren van de uitkomstmaten op het terrein van antibiotica-

gebruik en antibioticaresistentie, voor zover de gegevens niet elders voorhanden zijn en ze een zinvolle aanvulling vormen op de bestaande systemen.

4. Uitbreiding van de activiteiten naar verpleeghuizen en particuliere klinieken (waaronder zelfstandige behandelcentra en privé-klinieken).

ECDC

In juni en september hebben Birgit van Benthem, Tjallie van der Kooi (epidemioloog) en Tjenie Lau (informaticus) ECDC bijeenkomsten in Stockholm bezocht. Daar is ondermeer de uitwerking besproken van een drie-jaarlijks Europees prevalentieonderzoek naar zorggerelateerde infecties in ziekenhuizen.

Veiligheidsprogramma

Jan Wille is lid van de expertgroepen 'Voorkomen van wondinfecties na een operatie' en 'Voorkomen van lijnsepsis' van het Veiligheidsprogramma. Het Veiligheidsprogramma sluit wat betreft de surveillance van postoperatieve wondinfecties en lijnsepsis aan bij de gelijknamige modules van het PREZIES-netwerk.

Het Veiligheidsprogramma gebruikt zogenoemde bundels als interventiestrategie. De proces-indicatoren uit de bundels kunnen met ingang van 2009 optioneel worden geregistreerd binnen de PREZIES-modules Postoperatieve wondinfecties, Wondinfecties na hartchirurgie en Lijnsepsis.

Om de voortgang en het resultaat van het Veiligheidsprogramma op landelijke schaal te kunnen monitoren zijn met het Veiligheidsprogramma afspraken gemaakt over het periodiek aanleveren van anonieme en geaggregeerde data uit aan het Veiligheidsprogramma deelnemende ziekenhuizen.

Module Prevalentieonderzoek ziekenhuizen

Deelname

Aan de prevalentieonderzoeken in 2009 namen in totaal 45 ziekenhuizen deel: 40 in maart en 22 in oktober.

Thematische onderzoeken

Naast het optionele thema beoordeling antibioticagebruik, waaraan in totaal 8 ziekenhuizen deelnamen, was het in 2009 voor het eerst mogelijk deel te nemen aan het thema beoordeling urethrakathetergebruik. Hieraan namen 19 ziekenhuizen deel. De thematische onderzoeken op procesniveau geven inzicht in de kwaliteit van het voorschrijfgedrag van antibiotica en in de toepassing van urethrakatheters.

Uitbreiding surveillance met kinderen jonger dan 1 jaar

De ziekenhuizen met een neonatale intensive en high care (NICU/NHCU) hebben gezamenlijk een prevalentieonderzoek naar ziekenhuisinfecties (sepsis en pneumonie) ontwikkeld voor deze afdeling. Sinds 2004 wordt dit onderzoek uitgevoerd. Vanuit het samenwerkingsverband is het verzoek gekomen deze populatie op te nemen in het prevalentieonderzoek van PREZIES en de surveillance uit te breiden naar alle soorten ziekenhuisinfecties. De Adviescommissie heeft geadviseerd om alle patiënten jonger dan 1 jaar in het prevalentieonderzoek op te nemen en niet alleen de patiënten op de NICU/NHCU. De wijziging wordt m.i.v. 2010 doorgevoerd.

Module Prevalentieonderzoek verpleeghuizen

In 2009 was het voor het eerst mogelijk voor verpleeghuizen om deel te nemen aan een landelijke prevalentieonderzoek naar zorginfecties. Aan dit onderzoek is door slechts twee verpleeghuizen deelgenomen. Op dit moment ontbreekt de intrinsieke motivatie vanuit de sector om tijd vrij te maken voor deze activiteit. Door samenwerking met de Landelijke Prevalentiemeting Zorgproblemen (LPZ) hoopt PREZIES de deelname aan deze module in de toekomst te vergroten. In dit kader streven we ook naar opname van deze surveillance in de Normen voor Verantwoorde Zorg (onderdeel zorg-inhoudelijke veiligheid) van de IGZ.

Referentiecijfers

In 2009 zijn referentiecijfers uitgebracht over de incidentie van postoperatieve wondinfecties, de prevalentie van ziekenhuisinfecties en over de thematische onderzoeken beoordeling antibioticagebruik en urethrakathetergebruik.

Website PREZIES

Met regelmaat worden nieuwsberichten, mededelingen en nieuwe casussen ter oefening van de definities op de website geplaatst. De casussen dragen bij aan standaardisatie van de uitvoering van de surveillance. Per 1 januari 2009 is aan de website www.prezies.nl een apart gedeelte voor de surveillance-activiteiten in verpleeghuizen toegevoegd.

OSIRIS

Halverwege 2006 is gestart met de bouw van een webapplicatie voor de gegevensverwerking van zorginfecties in het kader van PREZIES. De webapplicatie OSIRIS wordt deelnemende ziekenhuizen en verpleeghuizen zonder bijkomende kosten aangeboden als alternatief voor de bestaande commerciële software. Als eerste is OSIRIS beschikbaar gekomen voor de modules Postoperatieve wondinfecties en Prevalentieonderzoek/ziekenhuizen. In 2009 is ook gerealiseerd dat de deelnemers aan de overige modules gebruik kunnen maken van deze applicatie (Wondinfecties na hartchirurgie, Lijnsepsis, Beademing-gerelateerde pneumonieën en het Prevalentieonderzoek/verpleeghuizen).

PREZIES.INFO

Het PREZIES-team ontvangt vaak vragen over de surveillance van ziekenhuisinfecties. Een aantal vragen wordt regelmatig gesteld of is van algemeen belang, zodat het de moeite waard is ze in een specifieke vraag en antwoord rubriek te behandelen. De PREZIES.INFO's worden gepubliceerd in het Tijdschrift voor Hygiëne en Infectiepreventie (THIP). Daarnaast worden zij ook geplaatst op de website www.prezies.nl. In 2009 zijn drie nieuwe PREZIES.INFO's verschenen:

- Vaststellen postoperatieve wondinfecties bij darmchirurgie
- Vaststellen postoperatieve wondinfecties bij transvaginale ingrepen
- Registratie van meerdere operaties bij 1 patiënt binnen de surveillanceperiode

Ook zijn drie bestaande INFO's in 2009 herzien:

- Datum surveillance na ontslag
- Definities
- Electief versus spoed

Suriname en Antillen

Om informatie te geven over het PREZIES-netwerk is in september 2009 een werkbezoek gebracht aan Suriname, de Nederlandse Antillen en Aruba. Titia Hopmans (adviseur infectiepreventie) en Jan Wille hebben uitleg gegeven over de werkwijze en het aanbod van PREZIES. Tijdens de bijeenkomsten is benadrukt dat surveillance van zorggerelateerde infecties ziekenhuizen niet alleen zicht biedt op het vóórkomen van deze infecties (naar soort en aantal), maar ook de basis is voor gericht infectiepreventiebeleid. Op landelijk niveau geeft het tevens zicht op de trendmatige ontwikkelingen. Een neveneffect is dat surveillance de ziekenhuishygiënist en het specialisme ziekenhuishygiëne de mogelijkheid geeft zich duidelijker te profileren, doordat het de basis biedt voor een gestructureerde en effectieve aanpak.

De ziekenhuizen in Suriname, op Curaçao en op Sint Maarten hebben toegezegd de noodzakelijke stappen te zetten om in 2010 aan het PREZIES-netwerk te kunnen gaan deelnemen. Het Dr. Horacio Oduber hospitaal op Aruba nam al deel en zal de surveillance-activiteiten in 2010 uitbreiden.

Publicaties

Artikelen

- PREZIES.INFO. Vaststellen postoperatieve wondinfecties bij transvaginale ingrepen. Tijdschrift voor Hygiëne en Infectiepreventie 2009; 2: 47.

- PREZIES.INFO. Registratie van meerdere operaties bij 1 patiënt binnen de surveillanceperiode. Tijdschrift voor Hygiëne en Infectie- preventie 2009; 3: 67.
- PREZIES.INFO. Vaststellen postoperatieve wondinfecties bij darmchirurgie. Tijdschrift voor Hygiëne en Infectie- preventie 2010; *in press*.

Abstracts/presentaties

- TII van der Kooi, J Manniën, JC Wille and BHB van Benthem. Results of the first national prevalence study on hospital-acquired infections in the Netherlands. Nineteenth Annual Scientific Meeting of the Society for Healthcare Epidemiology of America (SHEA), March 19-22 2009, San Diego. Abstract no. 247 (oral presentation)
- TII van der Kooi, J Manniën, JC Wille and BHB van Benthem. Results of the first national prevalence study on hospital-acquired infections in the Netherlands. European Congress of Clinical Microbiology and Infectious Diseases (ECCMID), 16-19 May 2009, Helsinki, Finland. Abstract no. P632 (poster presentatie)
- I Willemsen, J Manniën, B van Benthem, J Wille, J Kluytmans. Appropriateness of Antimicrobial Use in 11 Dutch Hospitals. European Congress of Clinical Microbiology and Infectious Diseases (ECCMID), 16-19 May 2009, Helsinki, Finland. Abstract no. O295 (oral presentation)
- A Haenen, T Hopmans, BHB van Benthem. Lunchsessie veiligheid in verpleeghuizen, een kwestie van infectieziektebestrijding, Verenso jaarcongres, 27 nov 2009, Utrecht.
- JC Wille. Leren van zorginfecties. Presentatie tijdens de Boerhaave-cursus van de Werkgroep Infectie Preventie 'Richtlijnen, nu de daad bij het woord'. 5 november 2009.

Praktijkgids

- Voorkomen van lijnsepsis en behandeling van ernstige sepsis. Uitgave van het Veiligheidsprogramma, Utrecht, 2009.

Rapporten

- Referentiecijfers Postoperatieve Wondinfecties 1999-2008, juli 2009.
- Referentiecijfers Prevalentieonderzoek t/m maart 2009, september 2009.
- Referentiecijfers Prevalentieonderzoek thema antibioticagebruik t/m maart 2009, september 2009.
- Referentiecijfers Prevalentieonderzoek thema urethrakathetergebruik maart 2009, september 2009.

Contacten buiten het netwerk

- Jan Wille is lid van de Werkgroep Infectie Preventie (WIP), de expertgroepen 'Voorkomen van wondinfecties na een operatie' en 'Voorkomen van lijnsepsis' van het Veiligheidsprogramma en de stuurgroep Verpleegkundige Interventies Infectiepreventie (VIP) van het LEVV (Landelijk Expertisecentrum Verpleging & Verzorging). PREZIES participeert in deze werkgroepen om het gebruik van de surveillancedata bij de preventie van zorginfecties te bevorderen.
- Jan Wille verzorgt de lessen Surveillance en Implementatie aan de reguliere post-HBO opleidingen Adviseur Infectiepreventie.
- Birgit van Benthem vertegenwoordigt PREZIES in het IPSE-netwerk (Improving Patient Safety in Europe).
- Door PREZIES-teamleden is deelgenomen aan het SHEA-congres en het APIC-congres in de Verenigde Staten. Tijdens het SHEA-congres is een mondelinge presentatie gegeven (zie Abstracts/presentaties).
- Door PREZIES-teamleden is deelgenomen aan het ECCMID-congres, hier is een mondelinge en een posterpresentatie gegeven.